

Telja føroyingar við nýggjari fólkasjúku

GRANSKING Umfatandi gransking við altjóða áhugað, skal nú avdúka, hvussu nógvir føroyingar hava sukursjúku og, hvør er í vanda fyri at fáa sjúkuna

Áki Bertholdsen

Nú skal greiða fáast á, hvussu vanligt diabetes 2 er í Føroyum.

Hetta er tað slagðið av sukursjúku, ið eisini verður nevnd gamlanna-sukursjúka.

Samstundis verður roynt at fáa greiði á, hvør er í vanda fyri at fáa gamlanna-sukursjúku.

Á hesum sambandi er Deildin fyri Arbeiðs- & Almannaheilsu farin undir eina stórvingna gransk-

tí. Tað er ein stórur heilsuvandi, tí verður sjúkan ikki viðgjørd og kemur undir eftirlit, kann hon elva til nógvar fylgissjúkur.

Pál Weihe sigur, at sukursjúka er blivin ein fólkasjúka, sum er í eksplosivum vøkstri um allan heim og tiskil er tað eitt týðandi átak fyri fólkaheilsuna at fáa staðfest, hvussu støðan er.

Men tá ið vit vita, hvussu støðan er nú, ber til at gera nýggjar kanningar um nøkur ár at vita, hvussu

» Sukursjúka er blivin ein fólkasjúka, sum er í eksplosivum vøkstri um allan heim

Pál Weihe sigur, at kanningin hevur avgjørt altjóða áhuga, helst í tí partinum av heiminum, har tað enn er vanligt at brúka DDT og annað eiturevni.

Hann leggur afturat, at gransking, sum hendan, er ógvuliga viðkomandi, tí sukursjúka er ein av fremstu, "friðarligu heilsu-brotsmonnum", sum koma so sníkjandi inn á fólk.

Ein av fremstu drep-arunum, er høgt blóðtrýst, sum ikki verður viðgjørt.

Men ein annar stórur drepari er sukursjúka, sum fólk kunnu hava í árávis, uttan at vita av tí.

Avleiðingin er, at kroppurin gongur spakuliga til grundar við æðrakálking, eygnasjúkum,

nýrasjúkum, sjúkum í nervalagnum og øðrum.

– Men tað góða við hesum slagði av sukursjúku er, at verður tað staðfest tíðliga, eru útlitini heilt góð við at broyta lívsstíli og við heilivági, leggur hann afturat.

» Diabetes 2 er ein sjúka, sum skal takast í álvara

ingarætlan, har heili 3.200 føroyingar verða bodnir at vera við í verkætlanini.

Talan er um føroyingar í øllum aldri og kring alt landið.

Nýskapandi

Pál Weihe, granskari, sigur, at slíkar kanningar eru partvíst gjørdar áður.

– Men hendan granskingin í Føroyum er kortini nýskapandi, tí tað hendir ikki ofta, at ein so stórur partur av eini tjóð er við í eini granskingarverkætlan, sigur hann.

Granskarin sigur, at tað eru tvey endamál við kanninginini.

– Í fyrstu atlugu er hetta ein liður í at kanna føroysku fólkaheilsuna.

Í hesum sambandi er endamálið stutt og greitt at fáa staðfest, hvussu nógvir føroyingar hava diabetes 2.

Pál Weihe sigur, at tað skal ikki undirmetast at fáa greiði á hesum, tí diabetes 2 er ein sjúka, sum skal takast í álvara.

– Nógv fólk hava diabetes 2 í árávis, uttan at vita av

gongdin er.

Finna vanda-bólkarnar

Eitt annað endamál við granskingini er at kanna, hvussu nógv fólk eru í vanda fyri at fáa sukursjúku.

– Sukursjúka kemur so líðandi. Men aðrenn fólk fáa sjálva sjúkuna, eru tey fyrst á einum undanstigi til sjúkuna.

Pál Weihe sigur, at tað góða hjá teimum, sum eru á undanstiginum til at fáa sukursjúku, er, at tey kunnu bakka inn aftur av eggini og forða fyri at tey fáa sjálva sjúkuna.

– Tað kunnu tey gera við at broyta lívsvanar, klænka seg o.s.fr.

Men hann vísir eisini á, at gransking, tey longu hava gjørt, bendir á, at

Samanhangur er ímillum sukursjúku og dálkingarevni úr tvøsti, spiki og øðrum sjómat.

– Eitt endamál við hesi kanningin er, at fáa hetta endaliga staðfest ella av-sanna, sigur hann.

FÓLKASJÚKA

Sukursjúka er ein nýggj fólkasjúka, sum er í seksplósivum vøkstri. Nú skal nýggj gransking fáa greiði á, hvussu umfatandi trupulleikin er í Føroyum, sigur Pál Weihe, granskari

5 milliónir

Granskingarverkætlanin, sum skal fáa greiði á støðuni viðvíkjandi sukursjúku í Føroyum, kostar fimm milliónir.

Pál Weyhe, granskari, sigur, at danska Miljøstyrelsen hevur játtað góðar tvær milliónir til verkætlanina og Granskingarráðið hevur játtað eina lítla millión krónur.

Men verkætlanin kostar fyra milliónir, so nú leita tey eftir teirri síðstu milliónini.

Tilsamans eru 3200 fólk boðin at vera við í kanninginini og tey eru í øllum aldri og kring alt landið. Fyribils hava tey verið í Suðuroy, í Norðoyggjum og í Eysturoy og kanna fólk.

Í næstum fara tey í Sandoy og í Vágar og tað stóra hálið, sum verður at kanna streymoyingar, verður avgreitt í heyst.

Tey vænta at vera lidnar við allar kanningarnar á nýggjárinum, men so skal úrslitið greinast og tað vænta tey at vera liðug við sum næsta ár liður.